

УДК 796.332:159.9:613.71

Мироненко Б.В.¹, Тодорова В.Г.².

¹аспірант, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

²наук. керівник – д-р. наук з фіз. вих. та спорту, проф., Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ВАЖЛИВІСТЬ ПСИХОФІЗИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК АРБІТРІВ В ФУТБОЛІ

Сучасний професійний футбол з кожним роком стає все більш динамічним, зростає швидкість гри. Підвищуються і вимоги до рівня фізичної підготовленості гравців та удосконалюються системи фізичної підготовки футболістів. У разі зростання вимог до гравців, то й футбольним арбітрам потрібно відповідати їхньому рівню [1].

Футбольному арбітру необхідно постійно перебувати на оптимальному відстані від ігрових епізодів для забезпечення можливості правильно оцінити ситуацію та прийняти правильне рішення. Правильний вибір місця на футбольному полі, позиції при оцінці ігрових епізодів вказує не лише на кваліфікацію арбітра, а й служить показником рівня фізичної підготовленості [2, 3].

Високі вимоги до психофізичної та функціональної підготовленості арбітрів потребують подальшого обґрунтування програм з їхньої фізичної підготовки, зокрема завдяки комплексному використанню інноваційних методик фітнес-тренінгу, що будуть сприяти розвитку основних фізичних якостей, підвищенню загальної, спеціальної фізичної, функціональної підготовленості та ефективності навчально-тренувального процесу.

У зв'язку з цим проблема підготовки арбітрів привертає дедалі більшу увагу науковців, що обумовлює необхідність пошуку нових шляхів удосконалення фізичної та функціональної підготовленості з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

Значення роботи арбітрів у футболі важко переоцінити. Приймаючи до уваги той факт, що у грі беруть участь понад двадцять гравців, за час матчу виникає безліч непростих ситуацій: ігрове поле має великі розміри, правила характеризуються складністю, а розміри та увага глядацької аудиторії значно великі.

Діяльність футбольного арбітра спрямована на керування грою футболістів відповідно до правил. Необхідно враховувати той факт, що у зв'язку із соціально-психологічною значимістю футболу як феномена

культури сучасного суспільства зростає і рівень значимості діяльності арбітра. У результаті суддя опиняється у зоні підвищеної соціальної уваги і йому доводиться відчувати значне психологічне навантаження [4].

За підсумками експертної оцінки авторів комплекс професійно значущих психофізіологічних якостей футбольних суддів складають: функціональні характеристики зорового аналізатора, час реакції на зорові стимули різного ступеня складності, стійкість до перешкод, зорова увага, динамічні показники мислення. Автори пояснюють вибір саме цих характеристик тим, що під час виконання професійних обов'язків футбольному судді доводиться постійно вирішувати різноманітні та складні зорові завдання. Своєчасне та безпомилкове їх вирішення є запорукою успішності його діяльності.

Роль зорового аналізатора у діяльності футбольного арбітра безперечно важлива. В результаті досліджень арбітрів різної кваліфікації було виявлено, що до специфічних функціональних властивостей зорової сенсорної системи у суддів належать показники окоміру, здатність до розрізнення просторових ознак, поля зору очей, швидкість прийому та переробки складної зорової інформації, стійкість системи до втоми. Рівень розвитку цих показників залежить від кваліфікації арбітрів [2].

Результати проведеного теоретичного дослідження свідчать про те, що сучасні футбольні арбітри мають володіти високою фізичною підготовленістю та функціональними характеристиками зорового аналізатора, водночас на сьогодні існують фрагментарні розробки щодо їх підвищення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Костюкевич В. М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту): навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. Київ: КНТ, 2016. 616 с.
2. Лісенчук Г. А. Теоретико-методичні основи управління підготовкою футболістів : дис. на здобуття ступеня докт. наук з фізичн. вихов. і спорту : 24.00.01. «Олімпійський та професійний спорт». К., 2004. 400 с.
3. Ніколасенко В. В. Система багаторічної підготовки футболістів до досягнення вищої спортивної майстерності : дис. на здобуття ступеня канд. наук з фізичн. вихов. і спорту : 24.00.01. «Олімпійський та професійний спорт». Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. К. : НУФКСУ, 2015. 380 с.
4. Сіренко П. О. Інноваційні технології в фізичній підготовці кваліфікованих футболістів : дис. на здобуття ступеня канд. наук з фізичн. вихов. і спорту : 24.00.01. «Олімпійський та професійний спорт». Львів. держ. ун-т фіз. культури. Львів : ЛДУФК, 2015. 180 с.